

Temps de Pandèmia sefm

més que muntanya

167

Butlletí de la Secció Excursionista del Foment Martinenc

www.sefm.cat

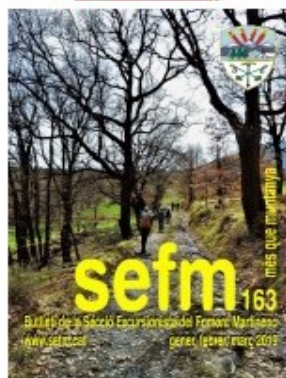
2020-2021

Si voleu consultar els butlletins d'altres temporades, els podeu descarregar de la pàgina web de la SEFM:

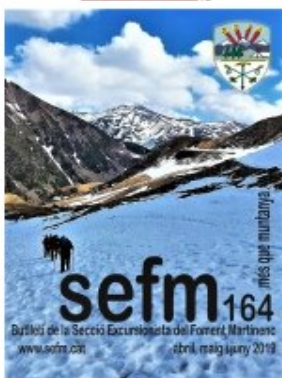
<http://sefm.cat/ca/butlleti.html>

2019

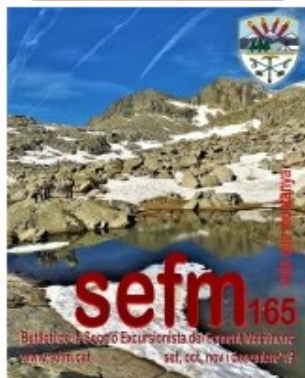
Gener - Març

Abril - Juny

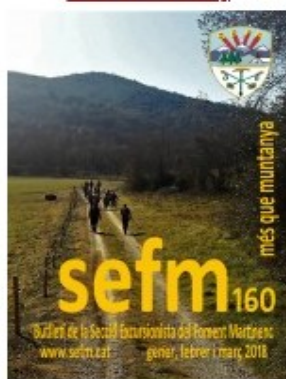

Setembre - Desembre

2018

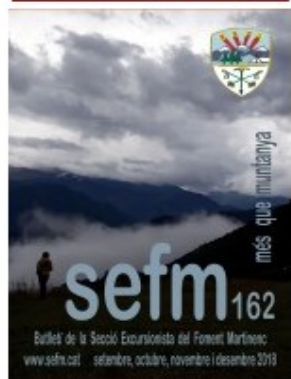
Gener - Març

Abril - Juny

Setembre - Desembre

Disseny portada: Jaume Figuera **Contraportada interior:** Fotografia Guanyadora del Premi *In memoriam Jordi Hernández*. Mostra d'audiovisuals i Fotografia de muntanya de Sant Martí, setembre de 2020

Contraportada exterior: 41a Cursa Popular de Sant Martí **Pàg. 3:** Editorial **Pàg. 4 a 7, 12 a 13, 24 a 42:** Col·laboracions

Pàg. 8 a 11, 14 a 24: Fotos activitats **Elaboració:** Montse Alba

EDITORIAL

L'any passat per aquestes dates vam fer la presentació de la temporada 2020-2021. En aquell moment només ens vam arriscar a programar fins a l'assemblea convocada per al novembre. L'última sortida fou el 9 d'octubre i després no vam reprendre l'activitat fins al desembre. Encara recordo quan vaig quedar amb vosaltres al carrer, davant del Foment, per vendre la loteria de Nadal. L'entitat estava tancada, però això no va ser un impediment per portar el pessebre a Collserola i començar a fer algunes caminades.

No volíem que l'any nou fos una còpia del 2020, havíem de muntar una programació que pogués sobreviure als confinaments municipals i comarcals ja que necessitàvem sortir de casa, fer activitat física, veure'ns i parlar una estoneta. I així va ser, cada setmana hi havia dues activitats: una de Marxa Nòrdica i una altra, de senderisme o urbana. Ja veureu que la llista d'activitats és molt llarga i variada. Sortides de descoberta dels entorns del Foment i d'alguns barris de la ciutat, caminades per Collserola, Serralada Litoral, Montjuïc i cada divendres o dissabte un recorregut de Marxa Nòrdica.

Sí, hem fet molta feina i n'estic molt satisfeta. Tanmateix, no la coneixeu tota. Bé, la descobrireu tot llegint els textos que alguns companys han escrit sobre les sortides, els quals són el cor d'aquest butlletí especial dedicat a la SEFM en temps de pandèmia.

Moltes gràcies a tothom per ser-hi, col·laborar-hi i, sobretot, per la vostra companyonia.

Isabel Reina

TEMPS DE CONFINAMENT I DESCONFINAMENT

Les restriccions de mobilitat amb motiu del confinament municipal ens van fer sentir un xic sols, lluny del grup, al no poder traslladar-nos des de Sant Joan Despí fins al Clot per tal de poder participar i compartir les activitats que s'anaven preparant i realitzant, una programació molt especial que pretenia donar la possibilitat de tornar a caminar i de retrobar-se, a tothom qui en tingues les ganes, les forces i l'esperit per superar les pors,

que en aquells moments eren a flor de pell amb tot el que estava succeint a diari en les diferents primeres onades de la pandèmia

A pesar de la distància i les limitacions de moviment, encara em ve el record amb simpatia d'aquelles primeres vídeo conferències dels divendres, molt deficientes tècnicament, per no perdre el contacte i on ens explicàvem els uns als altres com ens sentíem, com ens afectava la pandèmia, com estàvem de salut i on ens dèiem que ja faltava poc per tornar-nos a trobar. Això va ser el principi, però ens va fer mantenir-nos a prop de la secció, igual que el grup de senderisme de whatsapp, per on ens anàvem assabentant de tot allò que es coïa a la SEFM.

Recordo també, l'intercanvi de fotos des de Collserola, uns al Barcelonès i nosaltres a l'extrem del Baix Llobregat, les primeres caminades per la llera del Llobregat i els seus horts a Sant Joan Despí quan només ens podíem bellugar pel municipi, mentre els companys gaudien de sortides pels diferents barris de la ciutat de Barcelona. Més endavant, quan el nostre horitzó s'obrí a l'àrea sanitària metropolitana sud o més enllà a la comarca del Baix Llobregat, ens va permetre fugir fins a Corbera o fer el Puig Madrona i les Escletxes del Papiol o d'altres petits cims de Collserola oest com la Penya del Moro i Sant Pere Màrtir, mentre els companys de Barcelona seguíeu encerclats entre els dos rius, Collserola i el front marítim.

Horts de Sant Joan Despí

Penya del Moro a Sant Just Desvern

Prop de Collserola

Tot i això, i gràcies a l'obstinació de la Isabel i d'en Jordi, s'ha mantingut el caliu, amb un molt variat ventall d'activitats obert a tot aquell disposat a redescobrir llocs molt propers, gaudint de la companyonia de les amistats del Foment Martinenc, sempre i en tot moment amb les mesures de protecció i prevenció d'aquesta desafortunada pandèmia de la Covid-19.

A la nostra secció excursionista hem fet bandera de les nostres caminades setmanals de marxa nòrdica per indrets verds de la ciutat i de les escapades de senderisme en grupets més o menys reduïts, mantenint les distàncies

i lluint les obligades mascaretes, davant la pandèmia.

Ara voldrem i podrem tornar a un nivell d'activitat més ordinari que ens permetrà seguir amb allò que ens va quedar pendent en el seu moment i amb noves experiències per gaudir de la muntanya i moltes més coses, que són en realitat allò que dona tot el sentit a per-tànyer a la SEFM.

MARXA NÒRDICA TEMPORADA 2020-2021

Una de les activitats més reeixida durant la pandèmia han estat les caminades de marxa nòrdica, un esport que per les seves característiques hem continuat practicant durant tota aquesta temporada, mantenint en tot moment i dintre del possible les distàncies de seguretat, l'ús de les mascaretes i grups reduïts, descobrint nous entorns i repetint-ne d'altres amb l'organització i el lideratge de la nostra presidenta, la Isabel.

Us mostrem tot seguit un recull de fotografies d'algunes d'aquestes caminades i esperem retrobar-nos ben aviat en aquesta nova temporada que iniciem enguany.

20-10-03 Parc de la Ciutadella (9 persones)

20-10-09 Platja de Castelldefels (3 persones)

20-12-05 Passeig Marítim de Barcelona (9 persones)

20-12-12 Delta del Llobregat (7 persones)

20-12-19 Poblenou (9 persones)

21-01-16 Passeig Marítim de Barcelona (10 persones)

21-01-30 Poblenou (14 persones)

21-02-05 Poblenou (10 persones)

21-02-19 Carretera de les Aigües- Sant Pere Màrtir (12 persones)

21-02-27 Parc de 9 Barris-Turó de la Peira (14 persones)

21-03-05 Collserola (10 persones)

21-03-13 Parc de la Ciutadella- Passeig Marítim (15 persones)

21-04-09 Badalona (9 persones)

21-04-17 Parc de la Trinitat (10 persones)

21-05-07 Montjuïc (8 persones)

21-05-15 Parc Cervantes- barri de la Mercè (10 persones)

21-05-29 Delta del Llobregat (13 persones)

21-06-04 Platja de Castelldefels – Gavà (6 persones)

21-06-12 Collserola (7 persones)

Activitats SEFM

ACTIVITATS DE MARXA NÒRDICA

20-10-03 Parc de la Ciutadella

20-12-12 Delta del Llobregat

21-01-16 Passeig Marítim

21-01-30 Poblenou

21-02-05 Poblenou

21-02-27 Nou Barris -Turó de la Peira

ACTIVITATS DE MARXA NÒRDICA

21- 03- 05 Collserola

21-03-13 Ciutadella- Passeig Marítim

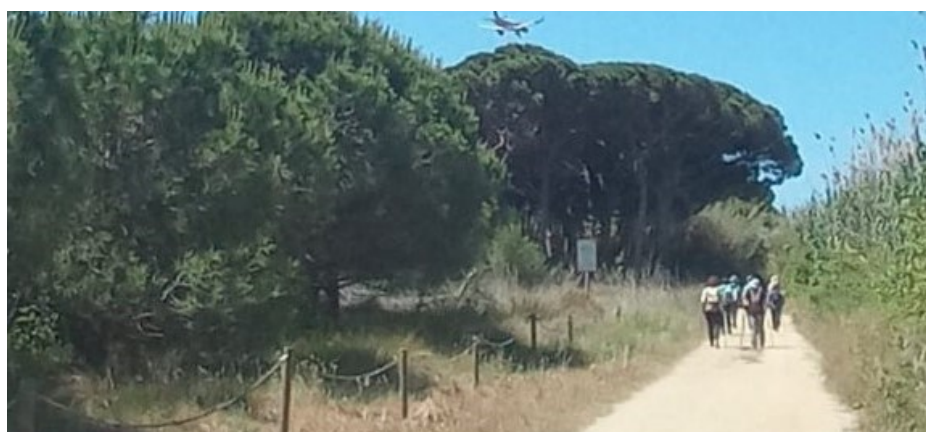
21-04-09 Badalona

21-04-17 Parc de la Trinitat

21-05-15 Parc Cervantes-barri de la Mercè

21-05-29 Delta del Llobregat

SENDERISME EN TEMPS DE PANDÈMIA 2020-2021

Amb la intenció de no perdre el contacte i de mantenir el grup de senderisme, a partir de les primeres jornades de “desconfinament” o “nova normalitat”, vam voler anar-nos adaptant a cada moment, oferint activitats de diferent tipologia, depenent de les possibilitats de mobilitat, nombre de participants i que aglutinessin tothom que volia tornar a practicar l'esport de caminar per la ciutat o la muntanya. Cal agrair a en Jordi i la Isabel, la seva predisposició al guiatge de totes elles

El recull de fotografies d'aquestes variades activitats, reflecteixen l'esperit de la molt bona acceptació per part de totes les persones que en van prendre part. Volem continuar gaudint de la presència i confiança de tothom, esperant també retrobar-nos ben aviat en aquesta nova temporada post pandèmia 2021-2022

20-05-31 Sortida: Tres Turons (23 persones)

20-06-14 Sortida: La Vall d'Olzinelles (18 persones)

20-09-24 Visita guiada de la Mercè (30 persones)

20-06-28 Cloenda GR-92: l'Arboç-Pantà de Foix-l'Arboç

20-09-27 Recorregut: Vallvidrera a Torre Baró (15 persones)

20-10-11 Sortida: Castell de Claramunt (16 persones)

20-11-22 Recorregut: Diagonal a Vallvidrera (6 persones)

20-11-19 Sortida: Sant Jeroni de la Murtra (11 persones)

20-12-06 Recorregut: Ciutat Meridiana a Cerdanyola (16 persones)

20-02-13 Pujada del pessebre a Collserola (16 persones)

20-12-20 Recorregut: Montjuïc (17 persones)

21-01-09 Recorregut: Horta (15 persones)

21-01-31 Recorregut: parc fluvial del Besòs (18 persones)

21-01-24 Recorregut: Nou Barris (18 persones)

21-01-31 Sortida: Vallvidrera a Sant Just (20 persones)

21-02-07 Retirada del pessebre a Collserola (13 persones)

21-02-12 Cicle *Cases, casetes i casasses*: El Guinardó (20 persones)

Església Ortodoxa Romanesa, Torre Garcini, Passatge García Cambra, Catalunya,
Pau Hdez i León.

21-02-21 Recorregut: Pedralbes (31 persones)

21-02-28 Sortida: Vallvidrera a Casino de l'Arrabassada (14 persones)

21-03-07 Recorregut: Badalona (29 persones)

21-03-14 Sortida: Collserola a Torre Baró (22 persones)

21-03-21 Recorregut: La Bonanova i Sarrià (25 persones)

21-04-11 Recorregut: Barri de la Font d'En Fargas (35 persones)

21-04-18 Visita urbana a Sant Pau del Camp (20 persones)

21-04-25 Recorregut: Montjuïc -Satalia (38 persones)

21-04-30 Cicle *Cases, casetes i casasses*: Barri dels Indians (16 persones)

Cases de la urbanització Meridiana, Congrés Eucarístic, passatge de l'Esperança i la
Torre Rosa

21-05-02 Sortida: Figaró pel Sot del Bac a Aiguafreda (14 persones)

21-05-09 Caminada: Parc agrari de Gallecs des de Mollet (14 persones)

21-05-23 Sortida: Sant Jeroni des del monestir de Montserrat (10 persones)

21-05-28 Carta Blanca, Camí de Cavalls 2a part (Sala actes FM)

21-05-30 Recorregut: la Trinitat i Sant Andreu (18 persones)

21-06-06 Sortida: Castell de Montesquiu i Santa Mª de Besora (13 persones)

21-06-13 Visita urbana: Barcelona Negre i Criminal (37 persones)

21-06-19 Caminada: Sant Pere Màrtir i posta de sol (10 persones)

21-07-03 Preparar i marcar BARNATRESC Sarrià-Pedralbes (5 persones)

21-07-04 Recorregut: Poblenou (22 persones)

21-07-09 Sopar: Cloenda de temporada SEFM

ACTIVITATS SOCIS I SÒCIES SEFM

20-05-31 Els Tres Turons

20-06-28 Cloenda GR-92 l'Arboç-Pantà de Foix-l'Arboç

20-06-28 l'Arboç- Castellet (Curta)

20-06-28 l'Arboç- volta del Pantà de Foix (Llarga)

20-09-21 Mostra d'Audiovisuals i Fotografia de muntanya

20-09-24 Visita guiada de la Mercè

ACTIVITATS SOCIS I SÒCIES SEFM

20-10-02 Inici temporada

20-10-11 Castell de Claramunt

20-11-29 Sant Jeroni de la Murtra

20-12-06 Ciutat Meridiana Cerdanyola

20-12-13 Portada del pessebre a Collserola

20-12-20 Caminada per Montjuïc

ACTIVITATS SOCIS I SÒCIES SEFM

21-01-17 Caminada pel Parc Fluvial del Besòs

21-01-24 Caminada per Nou Barris

21-01-31 Recorregut de Vallvidrera a Sant Just

21-02-07 Recollida del pessebre a Collserola

21-02-21 Caminada per Pedralbes

21-03-14 Recorregut de Collserola a Torre Baró

ACTIVITATS SOCIS I SÒCIES SEFM

21-03-21 Caminada per La Bonanova i Sarrià

21-04-11 Font d'En Fargues

21-04-25 Caminada per Montjuïc Satalia (2)

21-05-02 Figaró- Sot del Bac-Aiguafreda

21-05-09 Parc Agrari de Gallecs

21-05-23 Montserrat Sant Jeroni

ACTIVITATS SOCIS I SÒCIES SEFM

21-05-28 Carta Blanca

21-06-06 Montesquiú Santa Maria de Besora

21-06-13 BCN Negre i Criminal

21-06-19 Posta de sol Sant Pere Màrtir

21-06-12 Collserola

21-07-03 Preparació Barnatresc Sarrià Pedralbes

ACTIVITATS SOCIS I SÒCIES SEFM

21-07-04 Recorregut pel Poblenou

21-07-09 Sopar cloenda temporada

BARCELONA PAM A PAM

Segurament molts de vosaltres haureu sentit a parlar del llibre del Cirici Pellicer “Barcelona Pam a Pam”, per a passejants tafaners amb certes inquietuds històriques, artístiques i culturals. Doncs “salvant les diferències” per a mi és el que ha significat aquests itineraris organitzats pel Foment Martinenc.

Ha estat una oportunitat per descobrir petits tresors, indrets pintorescos i singulars: el barri de Can Peguera al peu del turó de la Peira, amb un genuí i artístic restaurant xinès; la “Vila de Dalt”, el nucli antic de Badalona format per un teixit de casetes i carrerons amb caliu rural, força allunyat dels aires mariners. El poblat ibèric Puig Castellar i el monestir de Sant Jeroni de la Murtra, que et transporta a segles passats i a gestes medievals.

La petita joia romànica de Sant Pau del Camp, que no la visitava des que estudiava 7è d'EGB! ... Bé, la llista seria interminable.

Per a mi ha estat una finestra d'aire fresc en temps de confinament, espais i moments d'alliberament amb la bona companyia de la gent del Foment.

El meu sincer i profund agraïment a tot l'esforç i la generositat de les persones que ho han fet possible.

Sílvia Mas

SORTIDES MEDICINALS...

Fa dies que dono voltes a com encaminar aquest escrit i no m'en surto. Se'm dona millor caminar entre pedres que entre lletres. La intenció era fer alguna cosa que reflectís el gran esperit i la importància de la feina dels organitzadors de les sortides que s'han fet a la SEFM en aquest temps de pandèmia, sobretot quan les restriccions eren molt dures. L'escrit hauria d'estar a l'alçada, però abans de començar, ja veig que no serà així; i qui em coneix una mica i m'ha vist caminar entre pedres, també ho sap des de la primera línia...

No sé el nombre total de sortides que s'han fet perquè malauradament no he pogut anar a totes, però, pels temps que corren, han estat moltes i molt ben preparades.

La majoria no són el tipus de sortides que s'espera d'un centre excursionista, però les circumstàncies eren (i són) les que eren. Jo quasi les veig, més que com a sortides esportives, com a sortides "medicinals", ja que gràcies a aquestes sortides s'ha preservat la salut mental de molts de nosaltres i han servit per no desconnectar-nos. Sense mencionar tot el que hem descobert i après.

Fent memòria, diria que hem trepitjat Barcelona de punta a punta, passant per la majoria de barris: Clot, Horta, Sarrià, Pedralbes, el Gòtic, el Raval, el Poble-sec, el Poblenou,... hem aprofitat per fer visites culturals.

També hem trepitjat Collserola i hem posat la poteta als municipis limítrofs com Santa Coloma de Gramenet, Cerdanyola del Vallès o Sant Just Desvern, que semblava que havies anat a la fi del món o que feies una il·legalitat.

Quan s'ha pogut, també s'ha fet alguna sortida fora de l'àmbit urbà i hem fet alguna etapa del GR92 i caminat pel sot del Bac, per posar 2 exemples que em venen al cap.

No sabia triar una sortida en concret, per això parlo en conjunt. Però per dir-ne una, diria la sortida que vam fer a la vall d'Olzinelles al mes de juny del 2020.

I per què aquesta? Doncs, perquè va ser la primera a la qual vaig participar, després del dur confinament del 1r semestre del 2020 i tenia molts components:

Prèviament s'havia fet una sortida pels 3 turons de Barcelona, però la d'Olzinelles, tenia aquest ingredient d'aventura: agafar el transport públic amb aquesta mar de fons (que si mascaretes, que si gel hidroalcohòlic), traspasar els límits municipals -en aquell moment era permès; després van venir més restriccions- i després d'estar dies i dies tancats a casa, de sobte, sortíem en ple esclat de la primavera. El xoc mental estava garantit!

Després van venir moltes més sortides, la majoria urbanes; ben pensades i organitzades. Des d'aquestes línies voldria disculpar-me per aquest escrit tan maldestre i també voldria donar les gràcies infinites i l'enhorabona per la feina feta a tots el que han estat organitzant i col·laborant en aquestes i altres activitats quan anaven mal dades.

Animar-los també a continuar i, si les circumstàncies ho permeten, preparar més sortides al nostre hàbitat natural, que és la muntanya.

Gràcies,

Lídia Cabré

SORTIDES EN TEMPS DE PANDÈMIA

Aquesta pandèmia amb la qual estem obligats a conviure ens ha portat limitacions de mobilitat territorial, de reunió, d'horaris ... però alhora, ha activat les idees per poder continuar fent les sortides adaptades a la normativa imposada segons la situació epidemiològica que ens trobàvem

Primer de tot vull agrair a la Isabel i al Jordi la seva dedicació i temps en la planificació de les sortides que han organitzat, ja que han sabut generar curiositat i entusiasme als participants. Alhora, han aconseguit que les sortides proposades comptessin amb l'acceptació de grups nombrosos d'assistents per les expectatives i el contingut, que a mi personalment m'han enriquit i despertat la curiositat per aquesta ciutat en què vivim.

Sortida urbana Barri dels Indians (30/04/2021)

El confinament municipal va fer aguditzar l'enginy i els recorreguts triats pels diferents barris i espais naturals ens permetien fer descobertes interessants, divertides i sorprenents. Recordo, per exemple, la caminada del casino de Collserola que em va despertar l'interès per ampliar la informació rebuda. I això no solament em passà en aquesta sortida, sinó que es repetí molt sovint. Cada sortida aporta-va algun matis diferenciador i totes formaven part d'un tot.

La sortida de Sant Pau del Camp -n'hi ha d'altres que em venen al cap-, l'antic monestir benedictí en ple Raval, amb l'església romànica més antiga que es conserva a la ciutat de Barcelona, construïda amb

i sobre restes de construccions d'altres cultures més antigues, com sempre s'ha fet. Amb aquesta visita vam conèixer Barcelona de manera àmplia: història, art, arquitectura ... Vull destacar-ne el guia que ens va delectar amb una extensa visita plena d'anècdotes i històries enriquidores i és que el temps va passar volant .

Per aconseguir aquestes sortides exitoses s'han de tenir en compte els punts següents :

- ⇒ Limitacions espacials (malauradament)
- ⇒ Guies excepcionals (els tenim)
- ⇒ Propostes suggeridores, interessants i amb continguts variats (així són)
- ⇒ Participants inquiets i participatius (també ho som)

Agraïda a tot el grup del Foment Martinenc per aquests espais de temps i experiències que m'ajudaven a navegar en el dia a dia d'aquesta pandèmia que encara vivim

Àngels Ruz

CAMINADA DEL 12 DE FEBRER DEL 2021

Cases, casetes, casasses i fins i tot una església ortodoxa, tot molt a prop del Foment i potser una mica desconegut. Organitzada per la Isabel Reina

Feia una bona fresca i, amb ganes de caminar, ens trobarem a les 11h del matí una colla a la cantonada de Rogent amb Provença, prop del Foment Martinenc.

Nosaltres teníem molta curiositat perquè la passejada era pels barris del Camp de l'Arpa i del Guinardó, la línia divisòria és al carrer Pare Claret. El barri on vam néixer la Glòria i la Laura, a la línia divisòria, al cantó mar del carrer Pare Claret, per tant al Camp de l'Arpa i on seguim vivint, a l'Eterna Memòria del Camp de l'Arpa... déu-n'hi-do!

Caminada pel Guinardó (12/02/2021)

Ens preguntàvem si coneixeríem aquestes “cases, casetes i casasses” del nostre barri de tota la vida ...

Vam començar pujant per Rogent, seguint per Freser i Passeig Margall. Un cop travessat el carrer Pare Claret i la Plaça del Taxi: d'allí surt un carreró, el carrer de Capella, en el qual encara queden algunes casetes de planta i pis. Fa més de 50 anys era un nucli de carrers i casetes, entre les quals hi havia un forn on compràvem el pa. Va resultar que sí, excepte les darreres, tot i que algunes eren noves -novíssimes i d'altres havien canviat molt i ja no eren com en la nos-

tra infància... va ser una posada al dia i actualització del que queda i com es transforma un barri amb nuclis i cases antigues quan l'urbanisme l'ataca, per especulació o transformació, a vegades per donar servei a la col·lectivitat.

Al final del carrer i fent angle amb el passatge d'Aloi s'alça una magnífica església de la religió ortodoxa romanesa, la Parròquia Ortodoxa Romanesa de Sant Jordi, novíssima. Ha estat bastants anys en construcció: passant vèiem els rètols que anunciaven la construcció de la basílica que s'anava fent a poc a poc, a mesura que l'economia els ho permetia. La nostra sorpresa va ser trobar-nos amb una visita preparada: ens va rebre el "pope", mossèn Aurel Bunda. Ens va explicar la història, des de la constitució d'una Parròquia Ortodoxa Romanesa a Barcelona l'any 2001, la recerca d'un terreny on construir la seva església -finalment l'any 2007 troben l'espai al carrer Capella-, l'inici de la construcció el 2011 i com s'enllesteix la cúpula blanca fa poc més d'un any. El temple llueix un magnífic mosaic amb Sant Jordi a la façana.

Travessat el Passeig Maragall, enfilàrem per Escornalbou fins agafar el passatge de Garcini, que va d'Escornalbou al carrer del Xiprer. Segona casa a veure, la Torre Garcini, que dona nom al passatge. Història llarga i complicada. Durant la nostra infància hi vivia una família, la família Alós, dels quals recordem una filla que anava a la mateixa escola. En vam perdre la pista. Es tracta d'una gran masia senyorial de principis del segle XVII que encara conserva uns jardins que la rodegen. Els darrers propietaris la van vendre el 2010 a la constructora Núñez-Navarro, quan ja feia anys que era tancada.

L'Associació de Veïns del Guinardó en va reivindicar la compra per part de l'Ajuntament, per evitar-ne l'enderrocament i reivindicà la seva utilització pública. El 2018 l'Ajuntament la comprà, aprovà un projecte per a utilitzar-la com a casal de gent gran, però encara no hi ha fet res. Està tapiada per evitar-ne l'ocupació, el consistori diu que el 2021 hi començarà a fer obres. Nosaltres només hi vam veure als jardins uns treballadors que semblava com si "passessin l'estona" i una exposició amb la història de la finca a les parets exteriors ...

Pujant per Escornalbou s'arriba al carrer del Xiprer, el vam seguir fins al Passatge Flaugier i pujàrem fins arribar al passatge de García Cambra que creua perpendicularment el Passatge Flaugier fins a

Sant Quintí. García Cambra va ser un militar i allà trobem unes cases unifamiliars construïdes cooperativament cap als anys 20 per als militars. En queden unes quantes, totes iguals, construïdes per l'arquitecte Enric de Babot i Frayse: planta baixa i pis, frontó triangular amb decoracions de ceràmiques verdes, senzilles però amb patí posterior.

Baixàrem per Sant Quintí i vam arribar a Can Miralletes, antiga masia del segle XVIII. Ara queda la masia envoltada d'un petit parc.

Nosaltres recordem la masia que als anys 50 ocupava tot el terreny de l'illa, envoltada pels carrers Indústria, Conca, Pare Claret i Sant Quintí. En aquella època hi vivien una senyora gran que portava un mocador negre al cap i el seu fill Peret; tenien camps on cultivaven verdures que venien i una cava amb vins a granel... Els recordem amb goig i pena alhora. Goig perquè anàvem a la cava a comprar vins amb la garrafeta i feia molt bona olor; amb pena perquè la nostra mare hi comprava verdures, bledes, ai las!..., i calia menjar-les perquè eren de cal Peret i, a més, no es podia deixar res de menjar en aquella època. Cap als anys 60, van cedir la meitat del terreny que dona al carrer Sant Quintí per construir-hi una Escola Municipal i un Institut, actualment el Moisès Broggi. També van vendre una llenca de terreny que donava a la cantonada dels carrers Conca i Pare Claret on es van construir 3 edificis de pisos. La masia va seguir oberta, el Peret hi servia carns a la brasa..., la mare havia mort... fins que va decidir retirar-se, va cedir la propietat a l'Ajuntament i la masia va quedar tancada molts anys. Va estar a punt de ser enderrocada, però el barri reclamava que es rehabilités la casa i s'envoltés d'un jardí d'ús públic...

Després d'anys de protestes, els tres edificis de Conca-Pare Claret van ser enderrocats, la casa es va arreglar -es va empetitir i va desaparèixer la cava- i l'any 1990 es va urbanitzar amb un jardí amb plantes aromàtiques i espais per seure. A la masia, s'hi va obrir un restaurant que va canviar diverses vegades d'empresa, d'alguna etapa, en tenim un bon record, fins que va quedar tancada i tapiada de nou, tal com està actualment. La veritat és que el jardí també està força abandonat actualment i el barri fa temps que torna a protestar... Quan passeu per Pare Claret, queda per admirar-hi un garrofer molt gran i preciós que no és originari d'aquests terrenys sinó que l'Ajuntament el va portar d'un viver per decorar un pessebre i finalment el va plantar a can Miralletes... Li calculen uns 200 anys ...

Entre Conca i Sant Quintí, dos passatges connecten els carrers In-

dústria i Còrsega: Catalunya i Roura. Aquests passatges són antics i van sobreviure al pla Cerdà. El passatge de Catalunya data del 1922 i hi queden diverses casetes construïdes la majoria per l'arquitecte Josep Alemany Juvé, a mitjan dels anys vintCom que les anàvem mirant i parlàvem, d'una casa en va sortir una senyora encuriosida pel nostre interès. Aquest carrer va ser arreglat fa pocs anys i, a més, una segona vegada, després que una senyora amb mobilitat reduïda hi va anar a viure i l'Ajuntament va haver d'adequar el paviment.

Vam arribar a Còrsega, avançarem fins a Cartagena, por on vam baixar i després de travessar Rosselló i abans d'arribar a Provença, trobarem un carreró anomenat Passatge de León. Hi vam entrar, casetes a banda i banda; no té sortida al darrere, però abans d'arribar al final a la dreta en surt un altre carreró, anomenat Passatge de Pau Hernández, el qual dibuixa un triangle a l'interior de l'illa, de manera que l'única entrada i sortida d'aquest triangle és el Passatge de León. Això sí que no ho havíem vist mai! Sembla insòlit que es conservi a l'interior d'una illa, un triangle de carrerons amb casetes ben cuidades. El Pla Cerdà no aconseguí destruir-lo. El passatge de León homenatja Faustino León antic propietari del terreny en el qual es construïren habitatges de planta i pis per als immigrants que van venir a treballar per a l'Exposició del 1929 i Pau Hernández recorda un jesuïta escriptor i pedagog. Els passatges i les cases van ser rehabilitats fa pocs anys, de manera que presenten un aspecte molt agradable.

És insòlit trobar un triangle urbanitzat anterior al pla Cerdà, i que s'ha pogut salvar a l'interior d'una illa de l'Eixample...

Doncs sí, aquesta passejada ens ha fet conèixer llocs mai vistos!

Tot això queda gravat en viu al vídeo elaborat pel Jordi Curtiella, mireu-lo:

<https://www.youtube.com/watch?v=b2ccEriBSNA>

Laura i Glòria Audi i Dolors Vidal

EL TURÓ DELS CANONS

“Abans del Canons”

El **Turó de la Rovira** és una muntanya de 262 metres que es troba al municipi de Barcelona, a la comarca del Barcelonès. És considerat un dels set turons de Barcelona, xifra presa per imitació dels set turons de Roma. Posats a buscar evocacions i reminiscències que les similituds siguin ben conegudes internacionalment, no us sembla?

El Turó de la Rovira és al Districte d'Horta-Guinardó, formant part de la petita serralada dels Tres Turons (Turó de la Rovira, Turó del Carmel i la Creueta del Coll). Aquesta agrupació de muntanyes està configurada per més elevacions que les tres que donen nom al Parc dels Tres Turons. En total són un grup de set cims: Turó de la Trinitat, Turó de la Peira, **Turó de la Rovira**, Turó del Carmel, la Creueta del Coll, el Putxet i el Turó de Monterols. La morfologia dels turons ha canviat. L'home ha transformat el paisatge pel conreu i l'ocupació de la muntanya, però també, especialment en aquest cas, per l'acció de les diverses pedreres i mines que varen anar buidant la muntanya, com va passar igualment a la muntanya de Montjuïc.

El topònim “Rovira” d'origen llatí prové del mot roureda. En alguns casos, per confusió o tradició popular, s'ha emprat “rovira” com rubina o fang vermellós provocat per les riuades durant les fortes pluges. Com a hipòtesi del seu origen, per l'aprofitament de la pedra calcària i l'òxid de ferro que desprèn el cim, popularment podrien haver-lo anomenat el Turó de “la Rovira”, fent referència a la tonalitat vermellosa de la muntanya.

L'any 1932 l'arqueòleg Josep Colominas i Roca va iniciar l'excavació d'un poblat ibèric, de tipus laietà, al cim del turó de la Rovira. Es descobrí part de la muralla i de les portes d'accés, així com 44 sitges amb material arqueològic de força interès. Aquest poblat es creu que va funcionar entre els segles IV i els inicis del I abans de Crist. L'obertura de carrers, la construcció de cases i la instal·lació dels antiaeris han fet desaparèixer aquestes restes ibèriques.

“El perquè dels Canons”

La millor panoràmica de Barcelona es troba en aquest enclavament privilegiat per la perspectiva visual que domina la ciutat i els accessos des del mar. Mirador natural avançat de Collserola fou l'emplaçament triat a mitjan 1937 per projectar una de les defenses antiaèries més importants de la ciutat. Per fer front als criminals bombardejos que sofrí Barcelona a partir del febrer de 1937, les autoritats militars republicanes decidiren instal·lar unes bateries antiaèries al cim del turó de la Rovira.

Aquest lloc estava ocupat anteriorment per una finca coneguda com *El Castell*. Els quatre canons, i altre armament defensiu, van començar a funcionar a principi de 1938, amb tots els seus elements, plataformes, centre de comandament, espais per a la tropa i per als oficials, a més de dutxes, lavabos, cuines... Tenia un abast entre 7.000 i 13.000 metres, fet que el permetia cobrir la ciutat en totes direccions i crear una barrera de foc per dificultar l'accés dels atacants. Hem de recordar que la ciutat de Barcelona va patir bombardejos a partir del febrer del 1937. Fins al final de la guerra, en van ser un total de 51. La gran majoria van ser bombardejos ordenats per Beni-

to Mussolini i executats per l'aviació feixista italiana. Les incursions aèries van destruir instal·lacions i infraestructures sovint dirigides contra objectius concretats gràcies a les informacions que proporcionava l'espionatge franquista. Però sobretot es van dirigir a la població civil, causant milers de víctimes i la destrucció de centenars d'edificis. Bombardejos planificats amb la finalitat de causar por i desànim entre la població. Recordo perfectament quan era petit com n'havia sentit parlar als pares, de les seves vivències juvenils, plenes d'horror pels bombardejos, de les sirenes, dels refugis, dels reflectors i dels canons antiaeris que intentaven evitar la mort que venia del cel. Aquelles narracions, sense pretendre-ho, em van apropar i em van obrir camí cap a l'estima pels fets que succeïren i que no s'han d'oblidar mai. No podem oblidar el patiment, les víctimes ni l'esforç de tots aquells qui van defensar la ciutat, la República i tot allò que simbolitzava. Eren i són memòria històrica.

Poc abans de la caiguda de Barcelona, el 26 de gener de 1938, una part dels canons es va poder evacuar i la resta es va haver de destruir per evitar que caiguessin en mans de l'enemic.

En acabar la guerra i restar l'emplaçament abandonat, a mitjan dels anys 40, els diferents compartiments com els llocs de comandament, les sales d'oficials o el dormitori, aprofitant les construccions dels antiaeris, van ser reutilitzats per aixecar el barri de barraques que perdurà fins el 1990. Aquests habitatges precaris se situaren al voltant del Turó de la Rovira, a tres enclavaments: Raimon Caselles (135 barraques), Francisco Alegre (306) i els «Cañones» (150). El barraquisme a Barcelona a finals dels anys 50 va arribar al seu punt àlgid amb una població entre 70.000 i 100.000 persones, un 7% de la població barcelonina, vivint en diferents barris (Pekín, Somorrostro, Camp de la Bota, Montjuïc, etc.).

A principi dels anys 70, l'Associació de Veïns del Carmel va dur a terme una important tasca reivindicativa per a la millora de les condicions del barri, dins l'important paper que jugà el moviment veïnal a finals del franquisme. L'any 1990 el barraquisme s'erradicà definitivament al districte d'Horta-Guinardó. Durant els anys previs als Jocs Olímpics de Barcelona del 1992, es van concedir pisos als habitants de les barraques (els "pisos verds" a Can Baró). I es van enderrocar totes les barraques, deixant el turó de la Rovira abandonat.

Present i futur del Turó

Els habitants dels barris propers eren els pocs que gaudien de les poc conegudes vistes que es tenen de tota la ciutat de Barcelona. A poc a poc les restes de les bateries antiaèries, els mal anomenats “búnquers” perquè mai n’hi van haver dalt del Turó, es van anar fent coneguts constituint un veritable vigia i testimoni de la trajectòria de la plana de la ciutat. L’antic assentament ibèric abandonat. L’impuls de la Barcelona moderna i contemporània va anar transformant el paisatge del turó, es va convertir en terreny de conreu de garrofers, ametllers i vinya. Més tard esdevingué un espai poblat de cases d’estiueig i casetes amb jardí, de barraques també, d’explotació de materials de construcció (pedrera de Can Baró) i posteriorment d’emplaçament de serveis de la ciutat, com el dipòsit d’Aigües de Barcelona o les actuals antenes de telecomunicacions.

El 2006 un camp de treball internacional va iniciar la tasca de recuperació d’aquest conjunt defensiu. El 27 de març de 2011 s’inauguraren les obres de neteja i adequació de tota aquesta zona per fer-la més accessible, recuperant-ne la seva memòria. Preservar un espai com aquest implica un actiu, tot allò que sobreviu del passat té un valor que es perdrà per sempre si no es conserva. Visitar els llocs històrics com aquest encara és una parada obligatòria en el nostre itinerari cultural democràtic. El record forma part del paisatge. Defensem-lo, fem-lo nostre.

Les associacions veïnals han manifestat la seva preocupació a causa de l'actual augment, molt significatiu, de persones que visiten diàriament El Turó. Preocupació veïnal, també, per la iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona que planeja construir un segon pulmó per a la ciutat a la zona dels Tres Turons. Es tracta d'una extensió d'unes 125 hectàrees sobre Barcelona, enmig de zones molt poblades. Hi ha el projecte de fer d'aquests cims el segon parc més gran de la ciutat. Però dins d'aquest àmbit hi ha més de 750 habitatges, afectats des de fa molts anys, i l'Ajuntament preveu enderrocar, almenys, els 173 que hi ha a les parts més altes. Malgrat la promesa de ser re-al·lotjats, per als habitants representa un gran trasbals.

El parc tindria un nucli central d'unes 90 hectàrees, format pels diferents turons i seria exclusivament zona verda. Al voltant, un perímetre de 25 hectàrees on es construirien un miler d'habitatges, equipaments i jardins. Davant de l'oposició dels afectats, l'Ajuntament va crear una comissió tècnica, on dos arquitectes han treballat amb els veïns durant dos anys. N'ha resultat un informe que indica que el parc és compatible amb el manteniment de la majoria d'habitatges. Per als veïns, els 100.000 metres quadrats de sostre edificat previstos són molt més del que cal per re-al·lotjar els afectats, i temen operacions de caire privat. L'Ajuntament de Barcelona nega les acusacions d'intenció especulativa i afirma que amb els canvis de planificació que ara es començaran a tramitar, se salvaran molts edificis abans afectats. Però hi ha sectors veïnals que creuen que en tot el procés no s'ha tingut prou en compte les seves propostes.

El futur, com sempre, és incert. El passat, ja ens ha deixat. Aquí i ara, us convido a gaudir mentre puguem d'aquest indret tan proper i tan nostre. A mi m'agrada pujar-hi pel Parc del Guinardó des de la Plaça del Nen de la Rutlla (o del Nen de l'Aro), venint des del Casal de Mas Guinardó i dels jardins de Federica Montseny. Primera parada, La Font del Cuento. L'itinerari està ben senyalitzat. Es pot fer més llarg o més curt, amb més desnivell o menys. No hi ha més d'1km 300m.

L'opció Ascensor/Elevador us pot reduir notablement l'esforç de la pujada. Un gran assoliment, sobretot per als veïns, i de retruc per als visitants, dels carrers costeruts que s'enfilen cap al parc del Guinardó. Si comentàvem la "similitud" un xic poètica dels set

turons de Barcelona amb els set turons de Roma, just aquí hem d'evocar Lisboa, la Ciutat Blanca, també amb els seus turons i els seus diferents ascensors per accedir-hi. Aquesta imatge, salvant totes les distàncies que vulgueu, ens apropa les dues capitals, la seva orografia i el seu paisatge urbà. Un altre atractiu afegit que ens suposarà prendre aquesta opció és el fet de tenir magnífiques vistes, combinant un tram d'escales mecàniques amb elevadors fins al Mirador del Telègraf. A partir d'aquí caminant fins a la plaça de la Mitja Lluna, carrer de Labèrnia i Turó de la Rovira, 360° de vistes panoràmiques.

De baixada, si voleu seguir i fer l'itinerari del Tres Turons, un clàssic, endavant. La Muntanya Pelada, la Creueta del Coll, el Parc Güell, us esperen. Bon recorregut, complet. O podeu anar cap a la Font d'en Fargues, en direcció contrària, més curteta, 1,5 Km.

A mi, personalment, m'agrada baixar pel carrer Mulberg fins a la carretera del Carmel, arribar al bar Las Delicias. Seure i prendre un cafè. Lloc emblemàtic per als lectors de l'obra de Marsé. Ací, podem veure i reconèixer llocs comuns de la novel·la. Ens sembla contemplar, i rellegir fàcilment, el Pijoaparte, la Teresita Serrat, segurament, qui sap, esperant-lo al mateix lloc que ara ocupa la parada del bus. Des de la costeruda carretera del Carmel, el carrer de Las Delicias, podem imaginar-nos la Teresa i en Manolo contemplant Barcelona als seus peus. *"El Carmelo era algo así como el Congo, un país remoto e infrahumano con sus leyes propias y distintas. Recordaba el cañón antiaéreo disparando desde lo alto del Carmelo que hacía retumbar las ventanas"*. Paraules de la mare de la Teresa referides al barri.

Aquelles paraules textuais de Marsé, posades en boca de la senyora Serrat situades a la Barcelona de 1956 contrastarien ara quan s'ha posat tan de moda pujar a les bateries i on tan fàcil és trobar a turistes fent fotos, joves erasmus, hipsters gravant videoclips, esportistes suant, passejants distrets... Curiosos, personatges diversos; en definitiva, de tota mena de condició i motivació que es retroben una mica més a prop del cel sense fugir de Barcelona.

Per saber-ne més >>>>>>>

- Ajuntament de Barcelona. Museu d'Història de Barcelona MUHBA. Turó de la Rovira.
- Espai Patrimonial. Guia del Centre. Memòria Arqueològica.
- Guerra Civil a Barcelona. Bombardejos sobre Barcelona: BeTe-Vé.
- Últimas Tardes con Teresa. Juan MARSÉ. Ed. Seix Barral.
- Barcelona projecta el parc dels Tres Turons, el segon més gran de la ciutat : TV3 Notícies.
- Ruta Els Tres Turons : WIKILOC.

Adolf Castellví Serrano

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI

El Sanatori de Can Rectoret de les Planes (1903-1905) fou un projecte empresarial del farmacèutic Salvador Andreu per a acabar-hi malalts de tuberculosi en uns temps que es desconeixia la medicació per a curar-la

Els pacients s'aïllaven en un entorn natural amb aires saludables, bon menjar i una activitat moderada (passejos, tractaments termals...). I tot això, al jardí de Collserola, ja que aquest empresari i altres volien convertir la serralada en una exclusiva ciutat-jardí. El sanatori es construï a la part més elevada del terreny de Can Rectoret amb una planta de 3.066m² segons el cadastre, no va arribar mai a funcionar i fou destruït durant la Guerra Civil. Només quedaren com a testimoni de l'obra més radical i més desconeguda de l'arquitecte Rubió i Bellver, deixeble de Gaudí, l'edifici dels safarejos i desinfecció, situats a la part més baixa de la finca. Dues plantes circulars de 500m² protegides per 8 torres cilíndriques. La construcció és de totxo massís vermell i les teulades de trencadís (en molt mal estat). Actualment pertany a una família de Sabadell que s'ha limitat a tancar els accessos a l'interior i posar-hi alarmes.

La Barcelona amb aspiracions cosmopolites necessitava un Gran Casino i quin era el millor lloc per a construir-lo?

Recorregut: Vallvidrera - Casino de l'Arrabassada (28/02/2021)

Ja sabeu la resposta, el Gran Jardí de Collserola. Concretament al terme municipal de Sant Cugat, la carretera de l'Arrabassada.

Aquest és el nom amb què tothom coneix aquesta carretera, però segons el nomenclàtor de Toponímia de Catalunya, és Rabassada ja que prové de la paraula rabassa. L'any 1899 es construí el Gran Hotel de la Rabassada.

Dotze anys després amb una inversió de capital francès s'inaugurà una luxosa ampliació que rebatejaren amb el nom de Casino i Gran Hotel de la Rabassada. Casino, parc d'atraccions, restaurants amb xefs francesos, jardins amb vegetació exòtica, totes les exquisideses per a l'esbarjo de les grans fortunes catalanes i foranes. Quan s'inaugurà, el joc estava prohibit-tolerat. Un any després s'acabà la tolerància i van haver de tancar el Casino. I tot començà a anar de mal en borràs. Tot i que l'Exposició Internacional de 1929 donà una petita revifada a l'establiment, un any després van tancar l'únic restaurant que quedava. L'any 1940 enderrocaren el gran complex hotel·ler.

Crec que tots els que anàrem a la caminada de Collserola del dia 28 de febrer ens vam sentir una mica Indiana Jones -així ens ho anunciava la convocatòria de l'activitat- quan vam recórrer un tram dels túnels de la muntanya russa del Casino de la Rabassada. El personatge d'Henry Walton Jones Jr. -conegut com a Indy i interpretat per Harrison Ford al cinema- és un arqueòleg i professor universitari que va a la recerca d'objectes de valor important per a la humanitat. Nosaltres vam fer un recorregut arqueològic que s'inicià al Sanatori Rectoret de les Planes per després anar al Casino de la Rabassada. No descobrírem res desconegut, però sí personalment ignorat en el cas del centre hospitalari i només amb referències literàries del luxós complex ludo-recreatiu de la Rabassada. Dos edificis que representaren una gran inversió de capital, que tingueren una glòria efímera i ara, les ruïnes dels quals sobreviuen amb pintades, ocupacions, visites de senglars i altres animalons. *Sic transit gloria mundi*, així passa la glòria mundana diuen els clàssics.

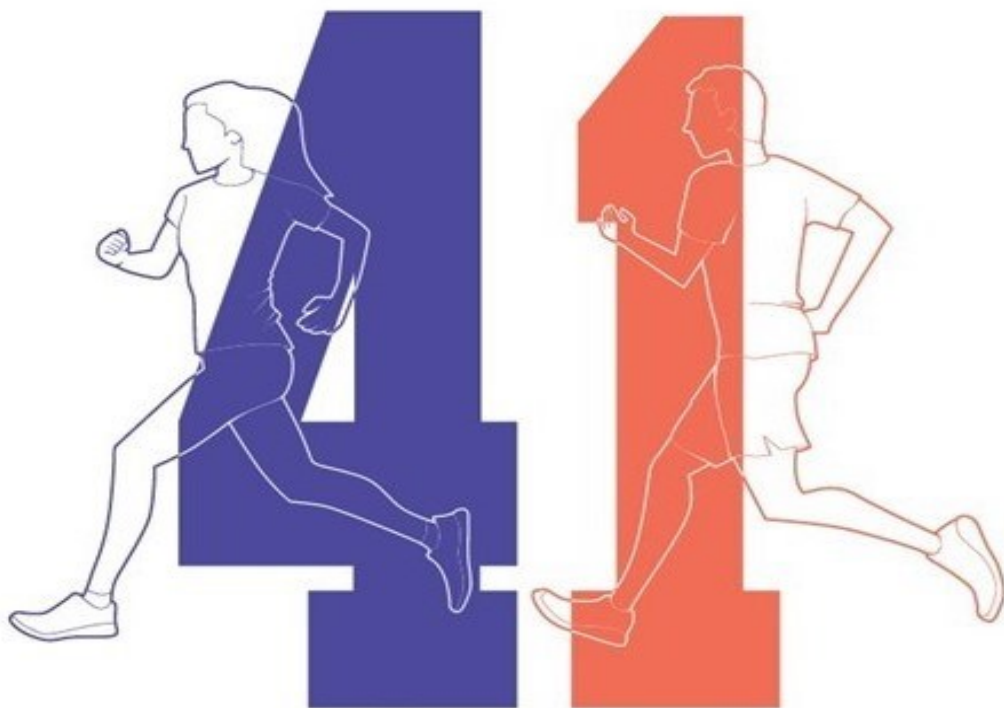
Isabel Reina

Hora de dinar, de Jesús Fernández Pérez

Fotografia Guanyadora del Premi *In memoriam Jordi Hernández*

Mostra d'audiovisuals i Fotografia de muntanya de Sant Martí, setembre de 2020

CURSA POPULAR DE SANT MARTÍ

Clot - Camp de l'Arpa - Verneda 5 km

14/11/2021

ORGANITZA

COL·LABORA

PATROCINA

SECCIÓ EXCURSIONISTA FOMENT MARTINENC

C/ Provença, 591- 593 08026 BARCELONA
Tel 934 357 376 - www.sefm.cat
info@sefm.cat / butlleti@sefm.cat

DIPÒSIT LEGAL - B-48483-95

Ajuntament de
Barcelona

bcn.cat/santmarti
facebook.com/bcnasantmarti
twitter.com/BCN_SantMarti

Impress: Espai Gràfic Audiovisual 2004 SLL